Sitran keskeiset huomiot

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp). Teema: Ilmastotoimet

16.10.2019

Janne Peljo
Projektijohtaja, Ilmastoratkaisut
Sitra

Sitran keskeiset huomiot

1. Esityksessä on ilmastotoimia edistäviä elementtejä, kuitenkin kokonaisuutena arvioituna ne **jäävät selkeästi vajaaksi siitä, mitä hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä vaatisi**.
2. Panostukset ilmastotoimiin monilta osin pienehköjä, **suuret kokonaisuudet** kuten energiaverotus ja tuet päästöjä aiheuttavalle toiminnalle **jäävät lähes koskemattomiksi**.
3. Ilmastotoimien kiireellisyyden takia olisi oleellista, että kaikkien julkisten toimien **ilmastovaikutuksia arvioitaisiin jo talousarviota laadittaessa** mahdollisimman kattavasti.
4. **Kestävän kehityksen verouudistus on tärkeä osa ilmastotoimia.** Erityisesti liikenteen ja energiaverojen uudistus sen osana tulisi tehdä nopeasti ja mahdollisimman vaikuttavasti.
5. On perusteltua tehdä kattavat vaikutusanalyysit, mutta niiden ei pitäisi toimia hidasteena jo hyvin tutkittujen toimien soveltamiselle. **Verouudistukset pitää saada tukemaan ilmastotoimia mahdollisimman pian tämän hallituskauden aikana.**
6. Lisäpanostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien suuntaamiseksi vähäpäästöisten ratkaisujen ja kiertotalouden edistämiseen sekä ilmastopaneelin rahoituksen vahvistaminen ovat kannatettavia.

SITRA

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vaativat nopeita ja tehokkaita julkisia toimenpiteitä

- Meillä on kiire saada päästöt alas ja suojella luonnon monimuotoisuutta.
- Toimien ulkopuolelle ei voida jättää yhtäkään sektoria tai politiikan osa-aluetta.
- Taloudelliset ohjauskeinot ovat keskeisessä roolissa päästövähennysten saavuttamisessa.
- Päästökauppa ensisijainen ohjauskeino päästökauppasektoreilla, mutta päällekkäinen ohjaus voi nyt olla perusteltua.
- Taakanjakosektoreille mietittävä kotimaiset ohjauskeinot.
- Kiertotalous avuksi materiaalien järkevään käyttöön ja päästövähennyksiin.

SITRA

Ilmastopaneeli: Suomen toimenpidekuilu 19MtCO_2; toimia 46%:lle vaadittavista päästövähennyksistä

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Emissions gap – päästökuilu

Kestävän kehityksen verouudistus

- Kestävän kehityksen verouudistuksella tarkoitetaan verotuksen painopisteen siirtämistä (tilapäisesti) kohti päästöjen ja luonnonvarojen verotusta budjettineutraalisti
- = Päästö- ja ympäristöverot ylös, muuta haittaavaa verotusta alas tai menoja lisää
- **Uudistuksen avulla voisi edistää päästövähennysten nopeuttamista, työllisyyttä ja sosiaalisesti reilua siirtymistä vähähiiliseen kiertotalouteen**
- Pelkkä sääntelyn kiristäminen ja ympäristöverojen korotus eivät mahdollista samaa
- Uudistuksen avulla voisi saada varoja myös kiertotaloutta ja vähäpäästöisiä ratkaisuja tukevien veronalennusten ja tukien käyttöön
- Mm. Maailmanpankki, OECD ja Euroopan komissio ovat suositelleet valtioille kestävän kehityksen verouudistuksia päästöjen vähentämiseksi.
-

SITRA

Sitran keskeiset huomiot

1. Esityksessä on ilmastotoimia edistäviä elementtejä, kuitenkin kokonaisuutena arvioituna ne **jäävät selkeästi vajaaksi siitä, mitä hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä vaatisi**.
2. Panostukset ilmastotoimiin monilta osin pienehköjä, **suuret kokonaisuudet** kuten energiaverotus ja tuet päästöjä aiheuttavalle toiminnalle **jäävät lähes koskemattomiksi**.
3. Ilmastotoimien kiireellisyyden takia olisi oleellista, että kaikkien julkisten toimien **ilmastovaikutuksia arvioitaisiin jo talousarviota laadittaessa** mahdollisimman kattavasti.
4. **Kestävän kehityksen verouudistus on tärkeä osa ilmastotoimia.** Erityisesti liikenteen ja energiaverojen uudistus sen osana tulisi tehdä nopeasti ja mahdollisimman vaikuttavasti.
5. On perusteltua tehdä kattavat vaikutusanalyysit, mutta niiden ei pitäisi toimia hidasteena jo hyvin tutkittujen toimien soveltamiselle. **Verouudistukset pitää saada tukemaan ilmastotoimia mahdollisimman pian tämän hallituskauden aikana.**
6. Lisäpanostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien suuntaamiseksi vähäpäästöisten ratkaisujen ja kiertotalouden edistämiseen sekä ilmastopaneelin rahoituksen vahvistaminen ovat kannatettavia.

SITRA

Luonnon monimuotoisuus ja maankäyttö

- Luonnon monimuotoisuuden kannalta luonnonsuojelurahoitukseen tehtävä noin 100 milj. euron lisäys on merkittävä parannus.
- Metso-ohjelman jatkaminen ja suoalueiden suojelu voivat vaikuttaa positiivisesti myös maankäyttöön liittyviin khk-päästöihin.
- Maankäyttösektorin ilmastopolitiikan edistämiseen ehdotettu 19,8 milj. euron lisäys luonnonvaratalouteen voi myös ohjata maankäytön ilmastotoimia oikeaan suuntaan, mutta panostuksen **vaikuttavuus on epäselvää ja riippuu käyttötavoista**.

Liikenteen päästövähennykset

- Liikenteen päästövähennystavoitteen kannalta **talousarviossa on useita pieniä, oikeaan suuntaan vieviä muutoksia**.
  - Biokaasuohjelmalle ehdotettu 5 milj. euron rahoitus sekä sähköautojen latausinfran rakentamiseen kohdistuvan tuen jatkaminen ja korottaminen 4 milj. euroa voivat edistää uusien vähäpäästöisten käyttövoimien yleistymistä ajoneuvokannassa parantamalla näihin liittyvän perusinfran saatavuutta, mutta **merkittävien tulosten varmistamiseksi panostusten tulisi olla suurempia**.
  - Lisäksi talousarviossa mainitut **lisäpanostukset raideinfrastruktuuriin, kävelyn- ja pyöräilyn edistämiseen sekä joukkoliikennetukeen voivat avustaa** maantieliikenteen suoritteiden ja **päästöjen vähentämisessä**.
- Liikennepolttoaineiden veron korotus ja julkisen talouden suunnitelmaan parafiinisen dieselin verotuen alennus (joka on kohdistunut nyt merkittävimmin fossiilisen dieselin verotukseen) voivat molemmat hieman edistää fossiilisten polttoaineiden kysynnän laskua ja uusien vähäpäästöisten käyttövoimien ja biopolttoaineiden käyttöä.
  - Koska **polttoaineverotuksessa ei ole automaattista inflaatiokorotusta, esitetyn korotuksen on arvioitu nostavan polttoaineiden loppuhintaa noin vuosittaisen inflaation verran**.

SITRA

Muut veromuutokset

- Verotusta on mainittu uudistettavan myös **hallituskauden aikana tehtävän kestävän kehityksen verouudistuksen avulla**, joka koostuu energiaverotuksen uudistuksesta, liikenteen verotuksen laaja-alaisemmasta uudistuksesta, kiertotalouden edistämisestä sekä päästöperusteisen kulutusveron selvittämisestä.
- **Kestävän kehityksen verouudistus on erittäin tärkeä osa ilmastotoimia.** Erityisesti liikenteen ja energiaverojen uudistus sen osana tulisi tehdä mahdollisimman vaikuttavaksi päästöjen vähentämisen ja kustannustehokkuuden näkökulmasta.
- Kokonaisvaltaisten uudistusten osalta **on perusteltua tehdä kattavat vaikutusanalyysit, mutta niiden ei pitäisi toimia hidasteena jo hyvin tutkittujen toimien soveltamiselle**. **Verouudistukset pitää saada tukemaan ilmastotoimia mahdollisimman pian tämän hallituskauden aikana.**
- Hallitusohjelma: energiatuotannon päästöohjausta tehostetaan poistamalla energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä ja alentamalla II veroluokan sähkövero kohti EU:n sallimaa minimitasoa.
  - Sähköistäminen luo usealla teollisuusalalla mahdollisuuksia vähäpäästöisten teknologioiden käyttöön, olisi ollut toivottavaa, että nämä muutokset verotukseen olisi otettu huomioon heti vuoden 2020 talousarvioissa eikä siirretty toteutettavaksi vasta myöhemmin hallituskaudella.

SITRA

Tutkimus-, kehitys- ja investointituet

- Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien on taloustieteellisessä tutkimuskirjallisuudessa todettu olevan usein tehokkaita päästöjen vähentämiseen, tosin niillä saavutetut päästövähennykset vievät usein aikaa.
- Lisäpanostukset yleiseen tutkimusorganisaatioiden rahoitukseen sekä erityisesti 55 milj. euron lisäys Business Finlandin avulla myönnettävään avustusmuotoiseen rahoitukseen ja 18 milj. euron lisäys kiertotalouden investointi- ja innovaatiotukiin voivat tehostaa ja nopeuttaa vähähiilisten teknologioiden ja kiertotalousratkaisujen kehittelyä ja käyttöönottoa.
- Tukia ei tulisi kohdistaa sellaisiin investointeihin, jotka syntyisivät myös markkinaehtoisesti ja niiden kokonaisvaikuttavuus tulisi maksimoida koko yhteiskunnan kannalta.

Muita huomioita

- Ilmastotoimien näkökulmasta on **hyvä, että kansallisen ilmastopaneelin toimintaa vahvistetaan** lisäämällä määrärahaa 0,45 milj. eurolla ja strategisen kiertotalouden edistämisohjelman toteuttamiseen ja kiertotalouden edistämiseen varataan 0,5 milj. euroa.
  - Tuleviin talousarvioihin tulisi kuitenkin tarkastella, ovatko nämä summat riittäviä ilmastotoimien strategisen ohjaamisen tehostamiseen.
- **On hienoa, että hallituskaudella toteutetaan kiertotalouden edistämisohjelma** ja että Business Finlandin rahoitusta kohdennetaan yritysten kiertotaloushankkeiden, julkisten toimijoiden yhteistyöhankkeiden ja innovatiivisten julkisten hankintojen rahoitukseen.
- Hyödyllistä olisi myös rahoituksen suuntaaminen riskinjakoinstrumentille edistämään suomalaisten vähähiilisten kiertotalousratkaisujen kaupallistamista maailmanmarkkinoille.
- Talousarviossa olisi myös ollut toivottavaa nähdä panostuksia kuluttajien vähäpäästöisten valintojen edistämiseksi.

SITRA

Sitran keskeiset huomiot

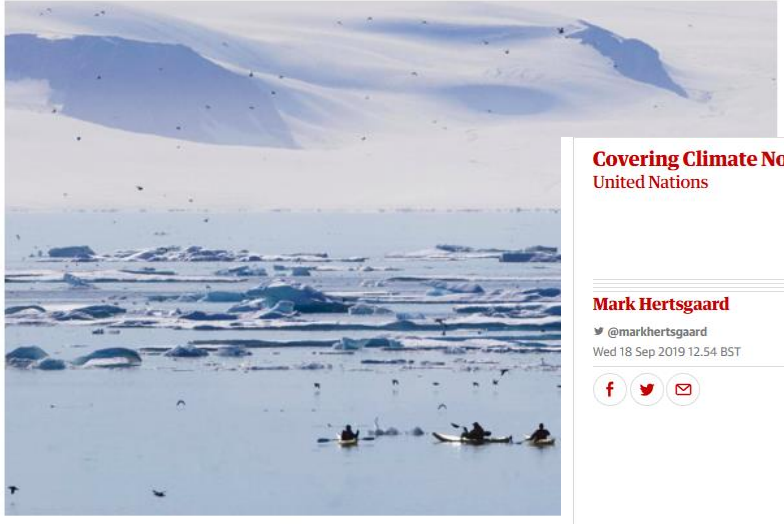
1. Esityksessä on ilmastotoimia edistäviä elementtejä, kuitenkin kokonaisuutena arvioituna ne **jäävät selkeästi vajaaksi siitä, mitä hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä vaatisi**.
2. Panostukset ilmastotoimiin monilta osin pienehköjä, **suuret kokonaisuudet** kuten energiaverotus ja tuet päästöjä aiheuttavalle toiminnalle **jäävät lähes koskemattomiksi**.
3. Ilmastotoimien kiireellisyyden takia olisi oleellista, että kaikkien julkisten toimien **ilmastovaikutuksia arvioitaisiin jo talousarviota laadittaessa** mahdollisimman kattavasti.
4. **Kestävän kehityksen verouudistus on tärkeä osa ilmastotoimia.** Erityisesti liikenteen ja energiaverojen uudistus sen osana tulisi tehdä nopeasti ja mahdollisimman vaikuttavasti.
5. On perusteltua tehdä kattavat vaikutusanalyysit, mutta niiden ei pitäisi toimia hidasteena jo hyvin tutkittujen toimien soveltamiselle. **Verouudistukset pitää saada tukemaan ilmastotoimia mahdollisimman pian tämän hallituskauden aikana.**
6. Lisäpanostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien suuntaamiseksi vähäpäästöisten ratkaisujen ja kiertotalouden edistämiseen sekä ilmastopaneelin rahoituksen vahvistaminen ovat kannatettavia.

SITRA

Ulkomaat

YK-raportti: Ilmasto lämpenee aiempia ennusteita nopeammin, ja päästötavoitteita on kiristettävä moninkertaisesti

"Jos päästöt eivät ala vähentyä, laskusta tulee helvetillinen", professori kuvailee.

Melojia jäiden seassa Pohjoisella jäämerellä Kanadan Nunavutissa he
mukaan pohjoisen napajään kesäajan pinta-ala on pienentynyt viime
WEAR / DESIGN PICS)

Tommi Hannula HS
Julkaistu: 23.9. 13:22

- Ilmastokriisi etenee hälyttävää vauhtia
- Talouden ohjauskeinot tulee valjastaa ajamaan ilmastotoimia
- Keskeistä toimien onnistuminen, riittävyys ja tehokkuus

Covering Climate Now
United Nations

'We're losing the race': UN secretary general calls climate change an 'emergency'

Mark Hertsgaard
@markhertsgaard
Wed 18 Sep 2019 12.54 BST

HYVÄÄ HUOMISTA, SUOMI!

sitra.fi | seuraavaerä.fi
@sitrafund

SITRA